

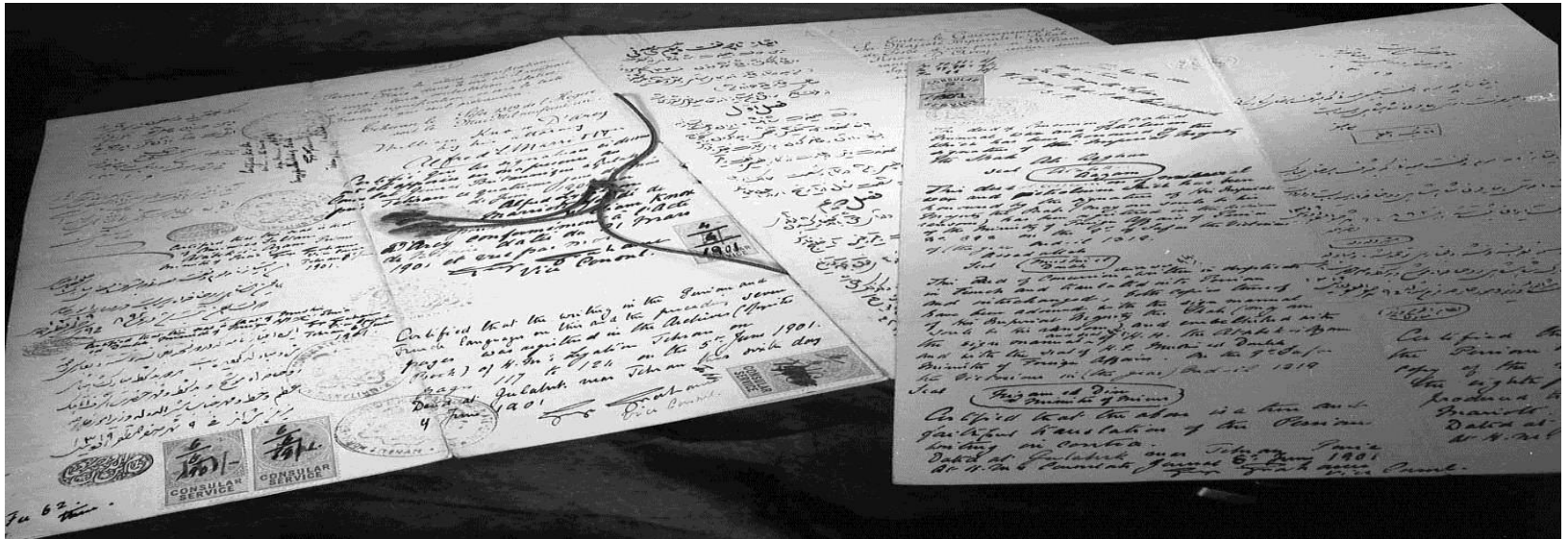
DOKÜMAN ANALİZİ

Dr. Şafak BAŞA
Mülkiye Başmüfettişi

Giriş:

- “Belgelerden yararlanmamak, adeta toplumu ve tarihi bilmemek ve onları yeniden yaratmaya çalışmak gibi gereksiz bir çabayı da birlikte getirir.”

Sunum Planı:

- Bu çalışmada genel olarak toplum tarafından üretilen belgelerin sosyal araştırma verisi olarak nasıl kullanılacağı üzerinde durulmaktadır.
- Bu kapsamda;
- doküman incelemesinin temel özellikleri,
- dokümanın tanımı ve sınıflandırılması,
- doküman incelemesinin güçlü ve zayıf yönleri,
- veri toplama yöntemi olarak aşamaları,
- ele alınmakta ve bazı değerlendirmelerde bulunmaktadır.
- Sunum süresi: yaklaşık 60 dakika.

Giriş:

- “**Modern toplum belge üreten toplumdur**”
- En genel anlamıyla **doküman incelemesi**, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır.
- Doküman analizi **nitel araştırma yöntemleri** arasında yer almaktadır.
- Nitel araştırmada en yaygın olarak kullanılan üç tür veri toplama yöntemi vardır; görüşme (odak grup görüşmesi dâhil), gözlem ve **yazılı dokümanların incelenmesidir**.
- Nitel araştırmada **yazılı doküman ve belgelerin analizi** genellikle, gerek kendi başına, gerekse görüşme ve gözlemle elde edilen verilere destek amacıyla kullanılan bir veri toplama yöntemidir.
- Araştırma ve inceleme yazınında belgeler ve bütün yazılı materyaller, veri toplama biçimleri arasında “**ikincil veriler**” (**secondary data**) kategorisinde gösterilmektedir.

Doküman İncelemesinin Temel Özellikleri:

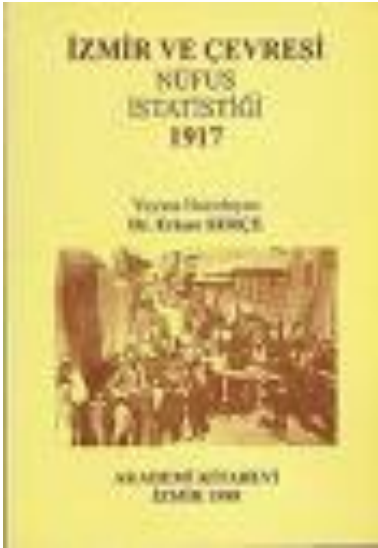
- Tarihçiler ve arkeologlar...kalıntılardan hareket ederek bütüncül bir resim elde edilmesi...
- Yazının bulunması....yazılı belgeler ve resimler....değerli bilgi kaynakları...
- Doküman incelemesi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak kullanılması;
- Geleneksel olarak, tarihçilerin, antropologların ve dilbilimcilerin kullandığı bir yöntem..
- Sosyologlar ve psikologlar da doküman incelemesini kullanarak önemli kuramların geliştirilmesine imza atmışlardır.
- Marx ve Engels, Durkheim, Weber...
- 1930 ve 1950 arasında sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılırken,
- 1960 ve 1970'lerde önemli ölçüde ihmal edilmiş;
- Sosyal bilimlerdeki çalışma alanlarına **pozitivizmin** tam olarak hâkim olması;

Doküman İncelemesinin Temel Özellikleri:

- Hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabileceği araştırma problemi ile yakından ilgili;
- Araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir;
- "**verinin çeşitlendirilmesi**", (data triangulation) kavramı,
- Nitel araştırma tekniklerinin dayandığı üç temel faaliyet; **gözlemek** (observing), **sormak** (asking) ve **okumak** (reading).
- Doküman incelemesi başlığı altında daha çok üzerinde durulan faaliyet **okuma** faaliyeti;

Doküman İncelemesinin Temel Özellikleri:

- Doküman nedir, nelerden oluşur?
- Araştırılmak istenen konu hakkında bilgi sağlayan her türlü yazılı materyale **doküman** adı verilmektedir (Balci,2006:180).
- **Doküman**; sosyal olgular üzerine bilgi sağlayan herhangi bir malzemedir ve araştırmacının eylemlerinden bağımsız olarak var olur (Corbetta, 2003:287).
- Belgeler, mektuplar, gazete makaleleri, günlükler, otobiyografileri, şirketlerin teşkilat şemaları, yönetim kurulu toplantı tutanakları, parlamentolar tarafından çıkarılan yasalar, mahkeme kararları, şirket bilânçoları, evlilik sertifikaları, ticari düzenlemeler, sözleşmeler ve benzerlerini içerir.
- Bu dokümanların araştırmacının eylemlerinden bağımsız olarak üretilmeleri diğer araştırma tekniklerine nazaran bazı avantajlar oluşturur...
- “tepkisiz olmaları” (non-reaktive)
- “geçmişin çalışılabilmesi”sosyoloji, sosyal tarih tartışmaları...

TÜRKİYE NÜFUSU

Yıl	Genel nüfus	Adrese bağlı nüfus	Yabancı nüfus
1998	66.210.000	62.211.778.50	
1999	66.300.000	62.296.261.00	
2000	67.220.000	64.218.517.00	
2001	68.366.000	65.321.620.41	
2002	69.300.000	66.270.830.21	
2003	70.257.000	67.164.479.44	
2004	71.162.000	67.984.477.00	
2005	72.065.000	68.864.573.61	
2006	72.974.000	69.725.366.43	

Dokümanların Sınıflandırılması:

- Geray (2006:183) bilgi ve belge kaynaklarını iki farklı biçimde sınıflandırmıştır.
- **“niteliklerine göre bilgi ve belge kaynakları”,
“bulundukları ortama göre bilgi ve belge kaynakları”.**
- Niteliklerine göre bilgi ve belge kaynakları;
- * Yazı temelli (kitaplar, raporlar, yıllık, sözlük vb),
- * Görüntü temelli (fotoğraflar, afişler vb),
- * Ses temelli (ses kayıtları, müzik yayınları vb),
- * Görsel-işitsel temelli (belgeseller, video kayıtları, sinema filmleri vb.).

Dokümanların Sınıflandırılması:

- Bulundukları ortama göre bilgi ve belge kaynakları;
- * Geleneksel yazı ortamlarında (kağıt,tablet vb),
- * Filmsel yüzeyde (fotoğraf kağıdı,mikro fiş vb),
- * Bilgisayar üzerinde (veri tabanları vb),
- * Taşınabilir manyetik ortamda (disket, DVD vb),
- * Taşınabilir yonga üzerinde (e-kitap yongaları),
- * Diğer ortamlarda (plaklar,müzik kutuları vb).

Dokümanların Sınıflandırılması:

- Bir başka açıdan dokümanlar, birincil ve ikincil bilgi kaynağı olmalarına göre de sınıflandırılmaktadırlar (Balcı, 2006:180);
- Buna göre **Birincil-Temel Dokümanlar**; özel bir davranışı yaşayan kimseler tarafından yazılan dokümanlardır.
- **İkinci Derecede Dokümanlar** ise, asıl kaynak ile yazar arasına aracılardan girdiği kaynaklardır.
- Örnek; otobiyografi birincil, biyografi ikincil kaynaktır.

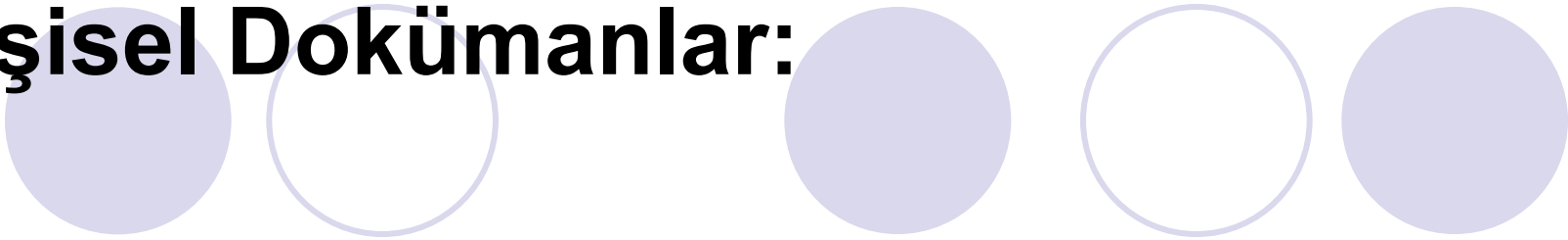
Dokümanların Sınıflandırılması:

- Bu çalışmada dokümanları “**kişisel ve kurumsal**” bir ayrıma tutarak inceleyen Corbetta’nın sınıflandırması esas alınmıştır (Corbetta, 2003).
- Ayrıca doküman incelemesi konusunda en önemli kaynak olan John Scott’un “**A Matter of Record: Documentary Sources in Social Research**” adlı eserinde de benzer bir ayırım yapılmıştır (Scott, 1990)
- Kişisel dokümanlar: dokümanların **özel** niteliğini (private nature), “**Dışavurumcu**” (expressive documents)
- Kurumsal dokümanlar: dokümanların **kamusal** niteliğini (public nature), vurgular.

Kişisel Dokümanlar (Personal Documents):

- Günlükler, mektuplar, hatıralar ve buna benzer materyaller daima tarihçiler için önemli bilgi kaynakları olmuştur.
- Tarihsel araştırma geleneksel olarak ünlü kişiliklere, tarihin başkahramanlarına ışık tutmak için böyle materyallerden yararlanmaktadır.
- Tarihsel araştırmalardan farklı olarak sosyal bilimlerde, sosyal kalıpların ve günlük yaşamın başaktörlerinin deneyimleri üzerine temellenen ilişkilerin çözülmesi amacıyla, sıradan insanlar tarafından üretilen dokümanlara odaklanılmaktadır.
- Plummer'in işaret ettiği gibi; *“Dünya kişisel dokümanlarla doludur. İnsanlar günlük tutar, mektup postalarlar, fotoğraf çekerler, anı yazarlar, özgeçmişlerini anlatırlar, duvar yazısı çiziktirirler, hatıralarını basarlar, gazetelere mektup yazarlar...”*

Kişisel Dokümanlar:

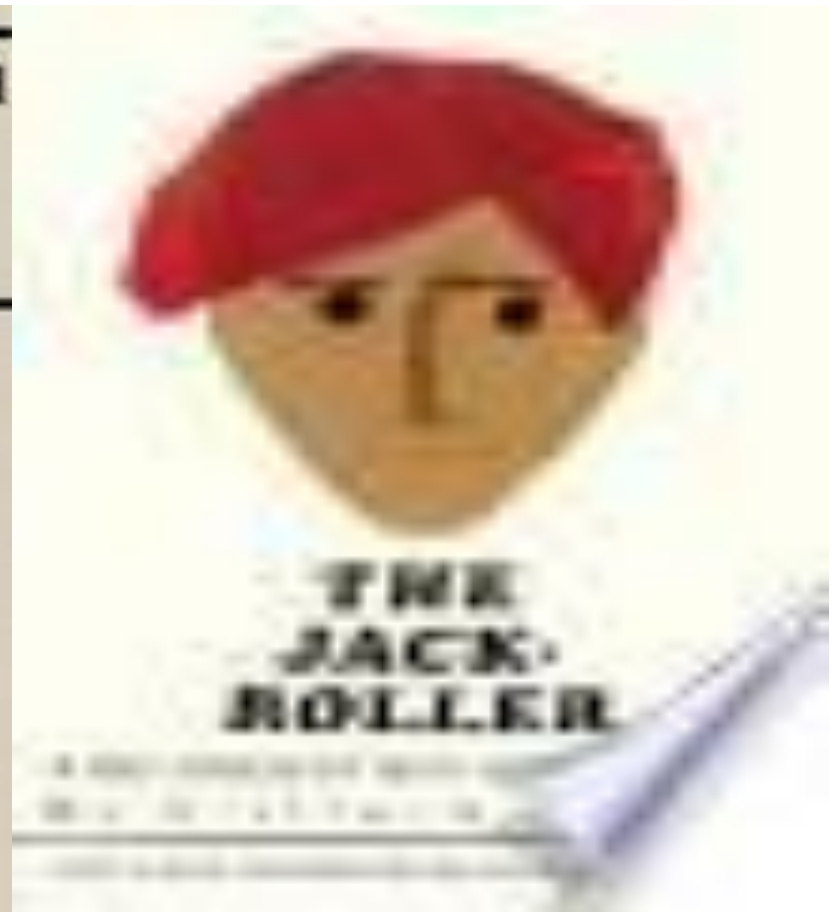
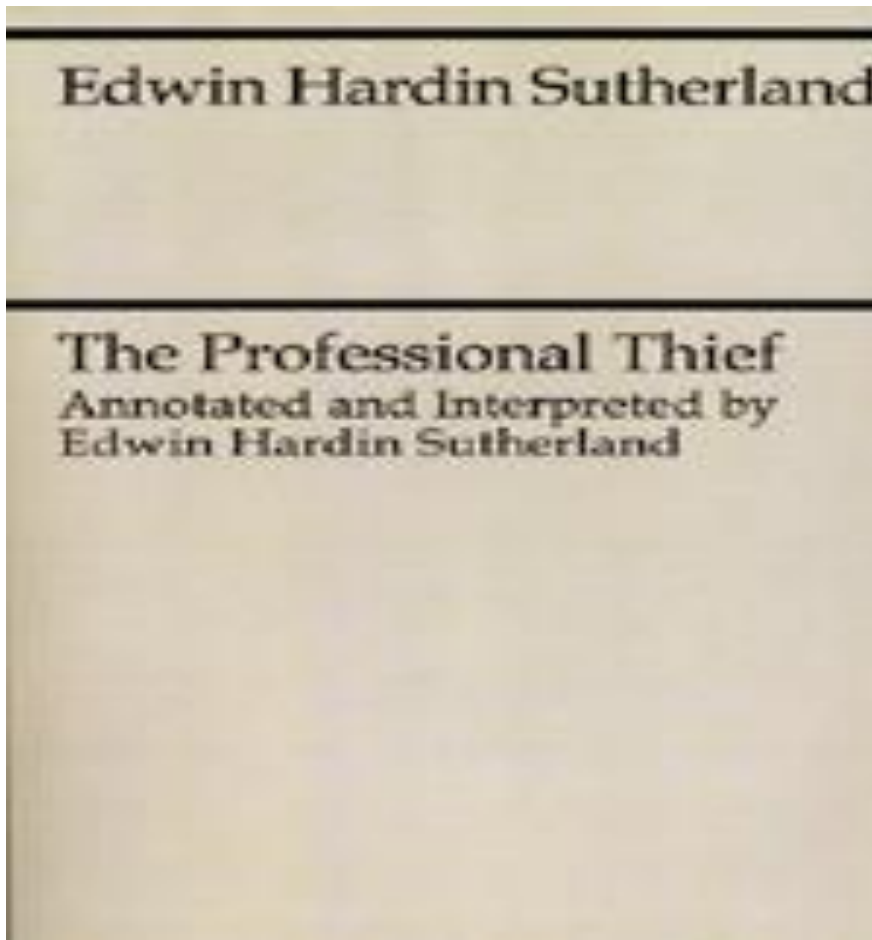
- Kişisel dokümanlar ilk olarak *Thomas ve Znaniecki* tarafından, 1918 ve 1920 yıllarında basılan “***The Polish Peasant in Europe and in America***” (Avrupa ve Amerika’da Polonyalı Köylü) adlı çalışmada kullanılmıştır.
- 1920-1930’lu yıllar yaygın kullanım, Chicago Okulu araştırmaları,
- 1980’li yıllar; sosyal araştırmada “**biyografik yaklaşım**” (biographical approach)...
- tarih yazıcılığı (historiography) alanında yer alan “**sözlü tarih**” (oral history)...

a)Yaşam Öyküleri (Autobiographies):

- Yaşam öyküleri veya eş değişle otobiyografiler; bir düşünürün, bir sanatçının, bir sporcu ya da tanınmış bir kişinin kendi yaşam öyküsünü anlattığı eserlerdir.
- Otobiyografinin belirleyici özellikleri şunlardır;
 - a) Otobiyografi düşünsel plânla yazılır.
 - b) Doğrudan anlatım görülür.
 - c) Yazar daha çok kendisini öne çıkarır.
- Otobiyografi günlükten ve biyografiden farklıdır...
- Sosyal araştırmalarda kullanılmasının klasik örneği, Edwin Sutherland tarafından kaleme alınan ve 1937 yılında basılan “**The Professional Thief**” adlı eserde görülür.
- Bu konuda bir başka örnek de 1930 yılında yayımlanan ve oldukça popüler olmuş olan “**The Jack-Roller**” adlı eserdir.

“The Professional Thief”

“The Jack-Roller”

b)Günlükler (Diaries):

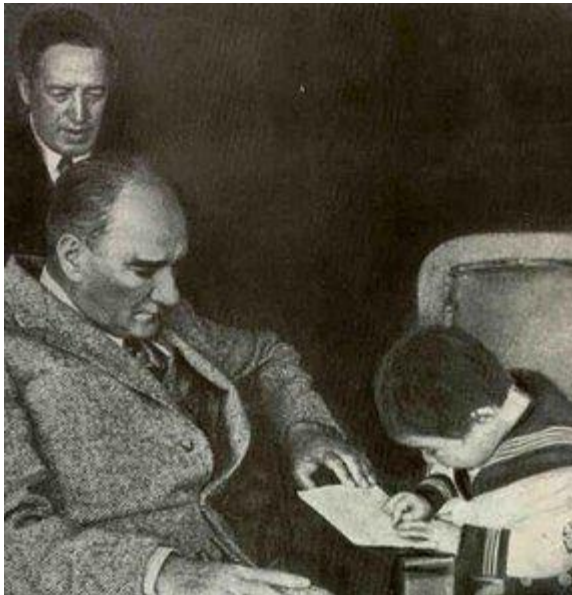
- Kısaca günlük, bir kişinin düşüncelerini, duygu ve gözlemlerini günü gününe yazdığı ve o günün tarihini koyduğu yazılardır.
- Günlük bir tür anıdır. Ancak günlük günü gününe yazılır, anı ise olayların yaşanmasından sonra kaleme alınır.
- Bir edebiyat türü olarak asıl kimliğini 1940'tan sonra kazanmaya başlayan günlük türünün başlıca özellikleri şunlardır;
 - a) Kısa yazılardır.
 - b) Olayı yaşayan kişi tarafından yazılır.
 - c) Yazarın hayatından izler taşır.
 - d) İçten ve sevecendir.
- Günlük kişisel dokümanların en mükemmeli (par excellence) olarak adlandırılmıştır. Günlükleri özel kılan onların tam olarak kişisel kullanım için ve anlatılan olaylar yaşanırken yazılmasıdır.
- Sosyal araştırmalarda günlüklerin geniş çapta kullanımı 1920'li ve 1930'lı yıllarda Chicago Okul'unca baskın araştırma modeli olarak kullanıldığında olmuştur.

CEMAL SÜREYA'DAN BİR ÖRNEK (Günler):

- **543. Gün:**
- *Milliyet Sanat'a uğradım. Fethi Naci Eleştiri Günlüğü'nü yollamış. TV'de, sekiz otuz haberlerinde, birden, Edip Cansever'in ölüm haberi verildi. Bu haber inanılmaz ölçüde sarstı beni. Rastlanmadık bir biçimde ve yüksek sesle ağlamaya başladım. Oğlum fazla kaygılanmış, gelip avutucu şeyler söyledi. Turgut'ta bunca sarsılmamıştım. Üst üste gelişte bir şey var belki. Otuz yıllık arkadaşım. Yalnız sanat serüvenimizi değil, haya serüvenimiz de iç içe durumlar yaşamıştır.*
- **544. Gün**
- *Sabah altıda evden çıktım. Bomboş sokakları dolaştım durdum. Başımda bir uğultu. Tuhaf da bir heyecan. Rıhtımda yürüdüm. 1 Haziran 1986"*

c)Mektuplar:

- Mektup, başka bir yerde bulunan bir kişiye, bir topluluğa ya da bir kuruma bir maksadı bildirmek için yazılan yazıdır.
- Genellikle mektuplar, dört grupta sınıflanmaktadır: (1) Özel Mektuplar, (2) Edebî Mektuplar, (3) Resmî ve İş Mektupları ve (4) Açık Mektuplar.
- Bir mektup ışığında koskoca bir devletin siyasî, sosyal, kültürel, ekonomik izdüşümlerine ulaşmak mümkündür.
- Fikir adamlarının mektupları bu bakımdan bir hazine değerindedir.
- Pek çoğu kayıtlı olmayan, tarihte yaşanan felaketlerin, ıstırapları, sefalet ve yokluk yıllarının iç dünyalardan yansıması mektuplarda ölümsüzleşmiştir.
- Mektupların sübjektif bir anlatım sunmakla birlikte, tarih adına pek çok konuya ışık tuttukları inkâr edilmez.
- Bununla birlikte, mektuplar olayları ilk elden bilen kişiler tarafından kaleme alındığı için de toplumsal bir belge özelliği de taşırlar.

Bir Örnek:

Kanuni'nin Fransa Kralına Mektubu:

- *“Ben ki sultanlar sultanı ,hakanlar hakanı hükümdarlara taç veren Allah'ın yer yüzündeki gölgesi Akdeniz'in ve Karadeniz'in ve Rumeli'nin ve Anadolu'nun ve Azerbaycan'ın ve Şam'ın ve Halep'in ve Mısır'ın ve Mekke'nin ve Medine'nin Ve Kudüs'ün ve bütün Arap diyarının ve Yemen'in ve nice memleketlerin sultanı ve padişahı Sultan Bayezid Han oğlu Sultan Süleyman Han oğlu Sultan Süleyman Han'ım.*
- *Sen ki Fransa vilayetinin kralı Fransuva'sın.Hükümdarların sığındığı kapıma elçinizle mektupla gönderip ülkenizi düşman istila edip şu anda hapiste olduğunuzu bildirip kurtuluşunuz konusunda bizden yardım talep ediyorsunuz.Söylediğiniz her şey dünyayı idare eden tahtımızın ayaklarına arz olunmuştur.Her şeyden haberdar oldum.Yenilmek ve hapsolünmek hayret edilecek bir şey değildir.Gönlünüzü hoş tutup üzölmeyesiniz.Böyle bir durumda atalarımız düşmanları mağlup etmek ve ölkeler fethetmek için seferden geri kalmamışlardır.Biz de atalarımızın yolundayız ve daima memleketler ve alınmaz kaleler fetheylemekteyiz.Gece gündüz daima atımız eyerlenmiş ve kılıcımız belimizde kuşatılmıştır.Yüce Allah hayırlara bağışlasın.Allah'ın istediğı ne ise o olsun.Bundan başka haberleri gönderdiğiniz adamınızdan öğrenebilirsiniz.Böyle Biliniz.”*

d)Sözlü Tarih (Oral History):

- Sözlü tarih (oral history), özellikle 1960'lı yıllardan itibaren tarihi yazılı belgelere ek olarak yaşayan bireylerin belleğe dayalı anlatıları aracılığıyla yazma ve sıradan insanları, gündelik yaşamı ve öznelliği tarihin araştırma alanına dâhil etme dürtüsüyle şekillenen ve ses kaydetme teknolojilerinin gelişmesiyle de desteklenen disiplinler arası bir çalışma alanı ve araştırma yöntemidir.
- Sözlü tarihin birincil amacı, bireylerin yaşamöyküsü anlatılarını ses ve/veya görüntü yoluyla kaydederek bir arşiv oluşturmaktır.
- Bu arşiv, sözlü tarihçinin ilgi alanına bağlı olarak belirli tarihi dönem ve konular üzerine hazırlanacak ürünlerin ana malzemesini oluşturur.
- Seçilmiş bir birey, aile, topluluk, mahalle veya yöre de sözlü tarihin konusu olabilir.
- Kısacası sözlü tarih, hem bilimsel açıdan hem de gündelik yaşam politikaları açısından değerli bir araştırma yöntemi ve çalışma alanıdır.

TARİH VAKFI

TARİHE 1000 CANLI TANIK

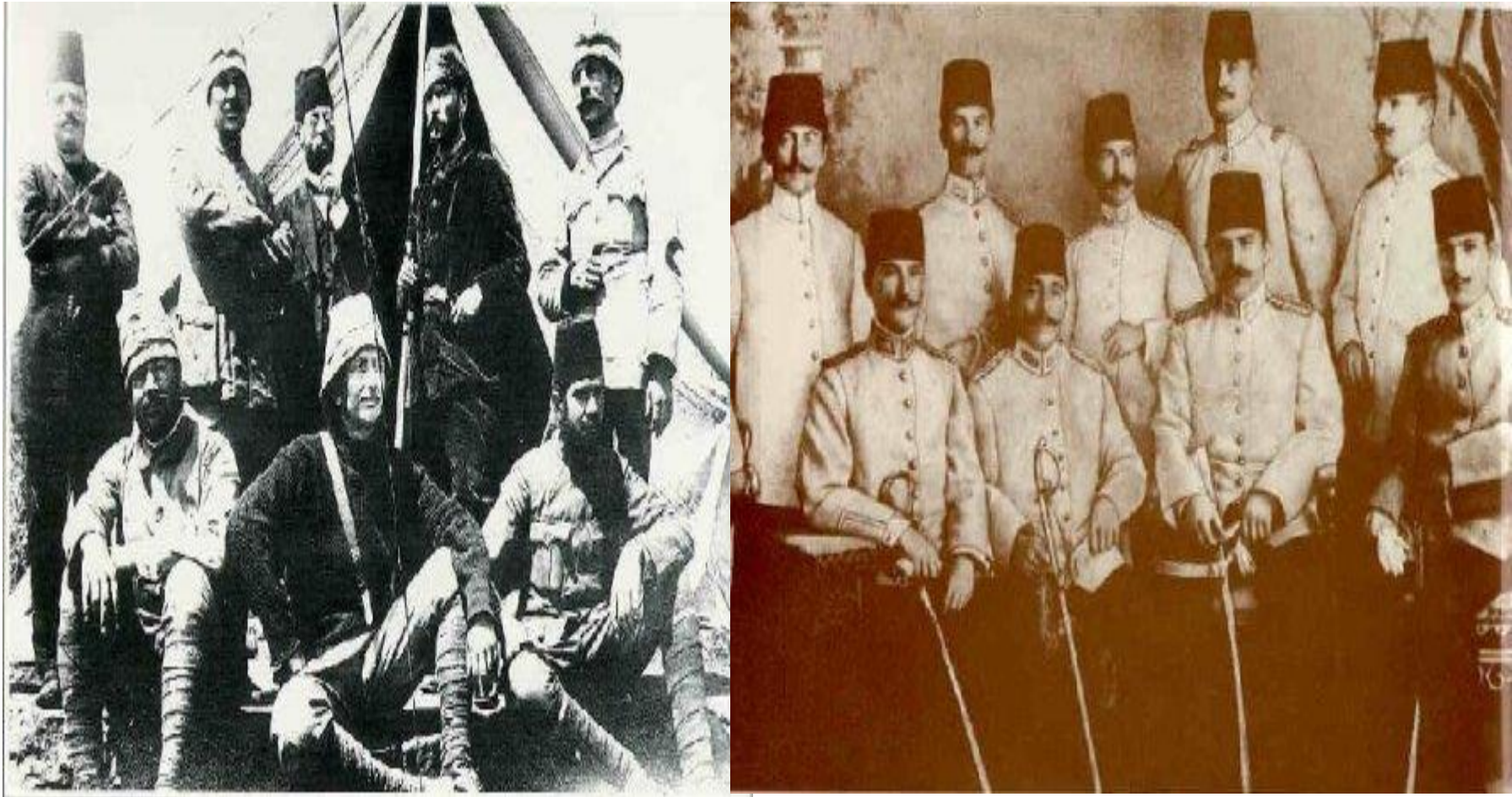

e) Fotoğraflar ve Görsel Kaynaklar:

- Yukarıda sözü edilen yazılı kaynakların yanı sıra; film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemeler de nitel araştırmalarda kullanılabilir.
- Bu tür materyaller tek başlarına bir araştırmanın temel veri toplama araçları olabileceği gibi, çoğu durumda gözlem, görüşme veya doküman incelemesi gibi veri toplama yöntemleri ile birlikte ek veri kaynakları olarak kullanılabilir.
- Filmler, videolar ve fotoğrafların araştırmacılara sunduğu birkaç önemli avantaj vardır....

“You can’t say more than you can see”

S.SONTAG

**“Photographs do not in themselves
narrate...they quote from appearances”**

J.BERGER

Kurumsal Dokümanlar (Institutional Documents): :

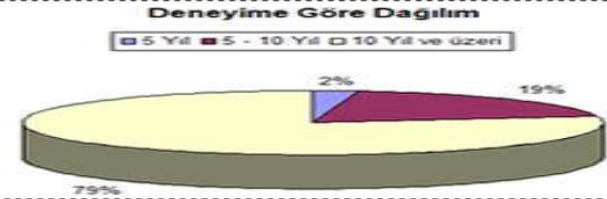
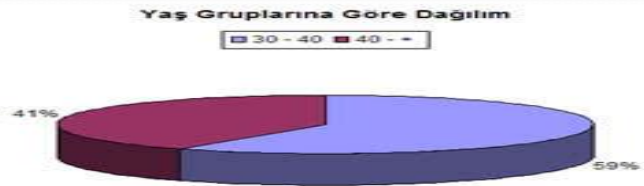
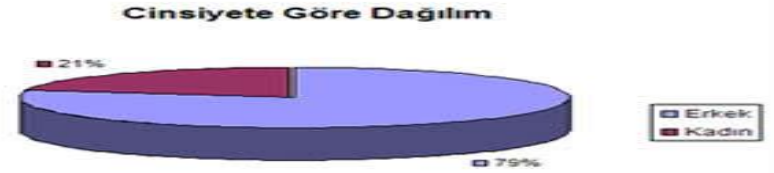
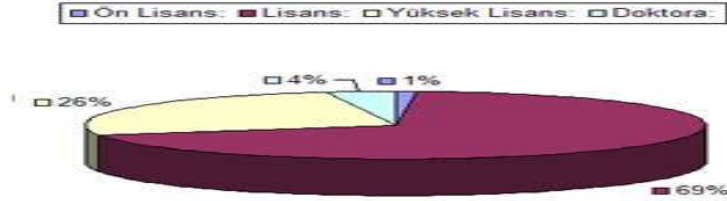
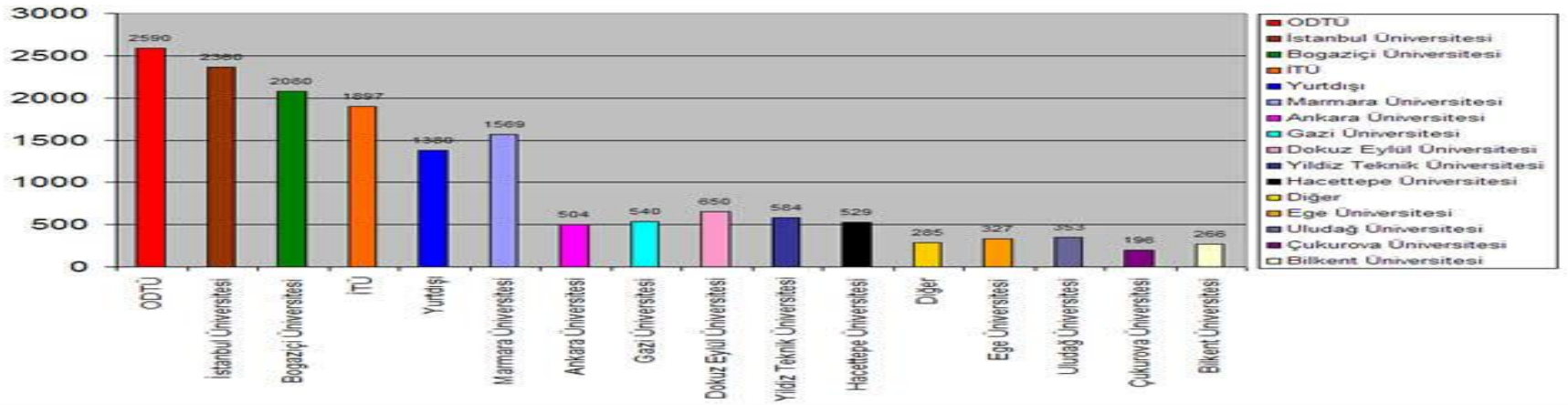
- Her toplumun kamusal alanı da, o kültüre ait bir işaret bırakan ve sosyal araştırmacılar için bilgi kaynağı oluşturan genel bir belgeler bütünü üretir.
- Üstelik kişiler ve kurumlara ilaveten, 'eşyalar' bile araştırmacıya onları üreten kültürün 'fiziksel işaretleri'ni sağlayarak yön gösterebilir.
- Örneğin, Michel Foucault (1975), kişileri uslu ve faydalı bireyler yapmak amacıyla onları sınıflandırmak, yönetmek, ölçmek ve eğitmek için bir dizi yöntemler tesis edilerek oluşturulan, kendi ifadesiyle bir 'disiplin toplumu'nun doğuşunu ve gelişimini, onaltıncı yüzyıldan ondokuzuncu yüzyıla kadar yeniden irdelenmiştir.
- Bu süreç hem okul ve fabrika yönetmelikleri gibi yazılı belgeler ve hem de binaların mimarisi gibi maddi belgeler esas alınarak betimlenmiştir.

Kurumsal Dokümanlar:

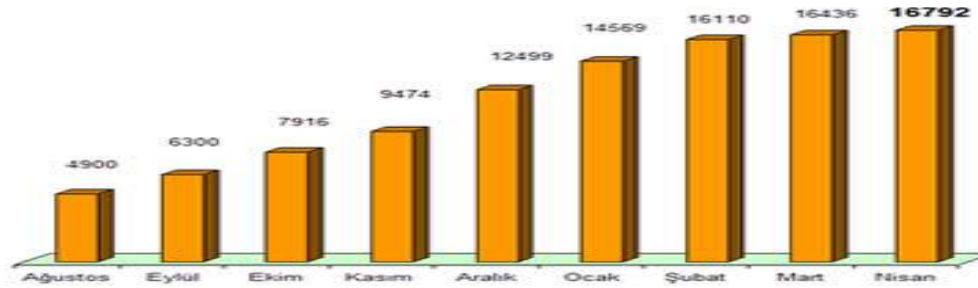
- İnsani araştırmalar alanında, toplumların asırlar boyunca üretmekte olduğu belgelerin araştırılmasına en yoğunlukla dayanan disiplin tarihtir.
- Ancak, belgeler aynı zamanda çağdaş toplum araştırması için geçerli bir deneysel temeli olan sosyolojiye de sunar.
- Modern toplumlar her gün muazzam miktarlarda çok zengin çeşitlilikte belgeler üretir: sözleşmeler, iş başvuruları, tren yolu tarifeleri, telefon faturaları, kimlik kartları, gazeteler, televizyon programları, şirket bilânçoları, tıbbi kayıtlar, okul kayıtları, karayolu işaretleri örneklerine ait liste daha da uzatılabilir.

Kurumsal Dokümanlar:

- Bu belgeler kurumsallaşmış toplumumuzun ürünüdür ve bu nedenledir ki biz bunları **'kurumsal belgeler'** genel başlığı altında gruplamaktayız.
- Bunlar sadece bir toplumun veya kültürün **hatırlanacak anlarıyla** (barış antlaşmaları, kanunlar veya edebi metinler gibi) aynı zamanda ve özellikle sıradan insanların **günlük yaşamlarıyla** da ilgilenir.
- Kurumsal belgeler bu yüzden araştırma 'verisi' oluşturabilirler; telefon rehberlerinin kullanımından soyadlarının coğrafi dağılımının tertiplenmesine ve böylece farklı bölgelerdeki nüfusların coğrafi ve kültürel kökenlerine, tiyatro ve sinema biletlerinin satışı yoluyla bir nüfusun kültürel 'tüketimine' ilişkin araştırmaya kadar sayılamayacak kadar çok sosyal olgunun araştırması için ampirik materyal oluştururlar.

Executive veritabanı aday artış sayıları

Osmanlı 1914 nüfus sayımı istatistikleri

- Genel Kurmay Başkanlığı arşivinde bulunan belgelerde Vilayet ve sancaklara göre Ermeni ve Müslüman nüfus sayısı aşağıdaki tablodadır. Detaylı istatistikleri kaynaktan detaylı olarak görebilirsiniz.

a) Kitle İletişim Araçları:

- Kitle iletişim araçları; haber ve bilgi verme amacı başta olmak üzere, eğitmek ve eğlendirmek gibi amaçlar taşıyan, belirli bir okuyucu kitlesine, belirli aralıklarla ya da sürekli olarak ulaşan araçlardır.
- Gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema gibi kitlelere ulaşan ve iletişimi sağlayan araçlara kitle iletişim araçları denilmektedir.
- Modern toplumlarda toplumun kendisiyle ilgili en büyük belge üreticileri aslında kitle iletişim araçlarıdır.
- Basın, sistematik bir şekilde, toplumumuzun her türlü olaysal ve kültürel yönünü en küçük haber öğelerinden baskın ideolojiler ve değerlerin temsiline kadar bize sunmaktadır. Hatta on dokuzuncu yüzyılın son on yıllarında ve yirminci yüzyıldaki bizim zamanımızdakilere öncülük eden toplum araştırmalarına yönelik belgesel bir kaynak olarak benzersizdir.
- Aynı şekilde, bugün televizyon hâlihazırda yazılı gazeteciliğin sunduğu zengin dokümantasyona görüntü gücünü de ekleyerek toplumumuzun en sadık aynası görevini görmektedir.

Kitle İletişim Araçları:

- Ceride-i Havadis'in ilk sayısı

Kitle İletişim Araçları:

**Salak
TV**

En aptal diziler bizim kanalda...

b) Öyküler, Eğitim Metinleri ve Halk Masalları:

- Sosyal araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılmamasına karşın, halk masallarının toplum bilgisi için sıra dışı bir kaynak olabileceği dikkate alınmalıdır.
- Konuyu açıklamak için Lewis Coser'in "*Edebiyat Yönünden Sosyoloji*" (Sociology through Literature) (1963) adlı analizinden bahsedebiliriz.
- Yazar bu eserde klasik yazarlardan (Dostoyevski, Proust, Mark Twain, Ignazio Silone ve diğerleri) alıntılacağı kültür, sosyalleşme, sosyal tabakalaşma, güç ve otorite, bürokrasi, kitle davranışı, sapkınlık vs. gibi tamamen sosyolojik temaları olan konularda bir koleksiyon sunmaktadır.
- Edebi metinler gibi eğitim metinlerinden de bir toplumun kültürü hakkında çok şey öğrenebiliriz.
- Folklor ve bir kuşaktan gelecek kuşağa ağızdan ağıza aktarılan hikâyeler de oldukça fazla sayıda belge üretmektedir.

c) Adli Materyaller (Judicial Material) :

- Adli alan sosyal araştırmalar için büyük miktarda belgesel materyal sağlar.
- Mahkemelerce verilen hükümler, mahkeme tutanakları, suç raporları ve benzerleri, sayısız sosyal olay incelemesi için bol bol dokümantasyon sağlar.
- Bu tür dokümanların geniş bir şekilde kullanımı Diego Gambetta tarafından 1992 yılında Sicilya mafyası üzerine yürütülen çalışmada görülebilir.
- Bu tür araştırmalara örnek olarak Paul Robertshaw tarafından 1985 yılında İngiltere’de duruşma tutanaklarından yola çıkılarak cinsiyet ayrımcılığı üzerine yapılan araştırma verilebilir.
- Yazar İngiltere’de 1970’lerin ikinci yarısında istihdamdaki cinsiyet ayrımcılığını incelemek için 76 dava dosyasını incelemiştir.

c) Siyasi Belgeler (Political Documents) :

- Siyaset dünyası sosyal araştırmacıya, parlamento yasalarından siyasi manifestolara ve siyaset adamlarının konuşmalarından seçim propagandalarına kadar zengin bir materyal sunmaktadır.
- Ayrıca siyasi belgeler sosyal araştırmada kullanılan ilk belgeler arasında yer almıştır. Gerçekten de ilk içerik analizi siyasi propaganda üzerine yapılmıştır.
- Bu tür araştırmaların ilk örneği Lasswell ve Leites (1949) tarafından 1918 ve 1943 yılları arasında SSCB’de yapılan işçi bayramı kutlamalarına ilişkin olarak yürütölmüştür.
- Benzer bir çalışma 1987 yılında Jeffrey Tulis tarafından Amerikan tarihindeki başkanlık hitabetlerinin gelişimi üzerine yürütölmüştür. Bu çalışma başkanların “ulusa sesleniş” konuşmalarının incelenmesine dayanır.

T.C. ANAYASASI

2002
Değişiklikleriyle

GÜN YAYINCILIK

YENİ BASIM
2004

KAMU İHALE KANUNU

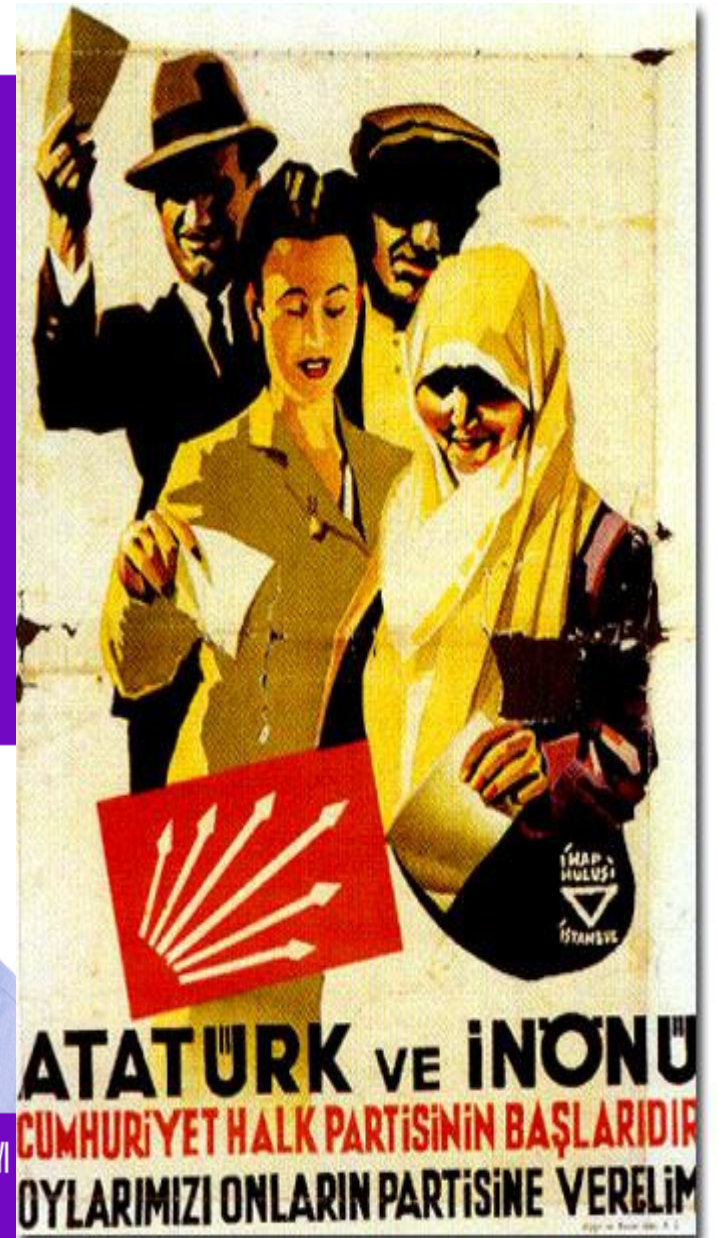
www.ufukuras.net

SOSYAL
GÜVENLİK
İÇİN

MECLİSE
UFUK
GEREK!

İSTANBUL 1. BÖLGENİN TEK SOLCU MİLLETVEKİLİ ADAYI
MEHMET UFUK URAS'I MECLİSE YOLLUYORUZ

KARL MARX - FRIEDRICH ENGELS
ÇİZGİLERLE
KOMÜNİST MANİFESTO

Çizgiler
Rodolfo Marcenaro
Çeviri: Nail Satılğan

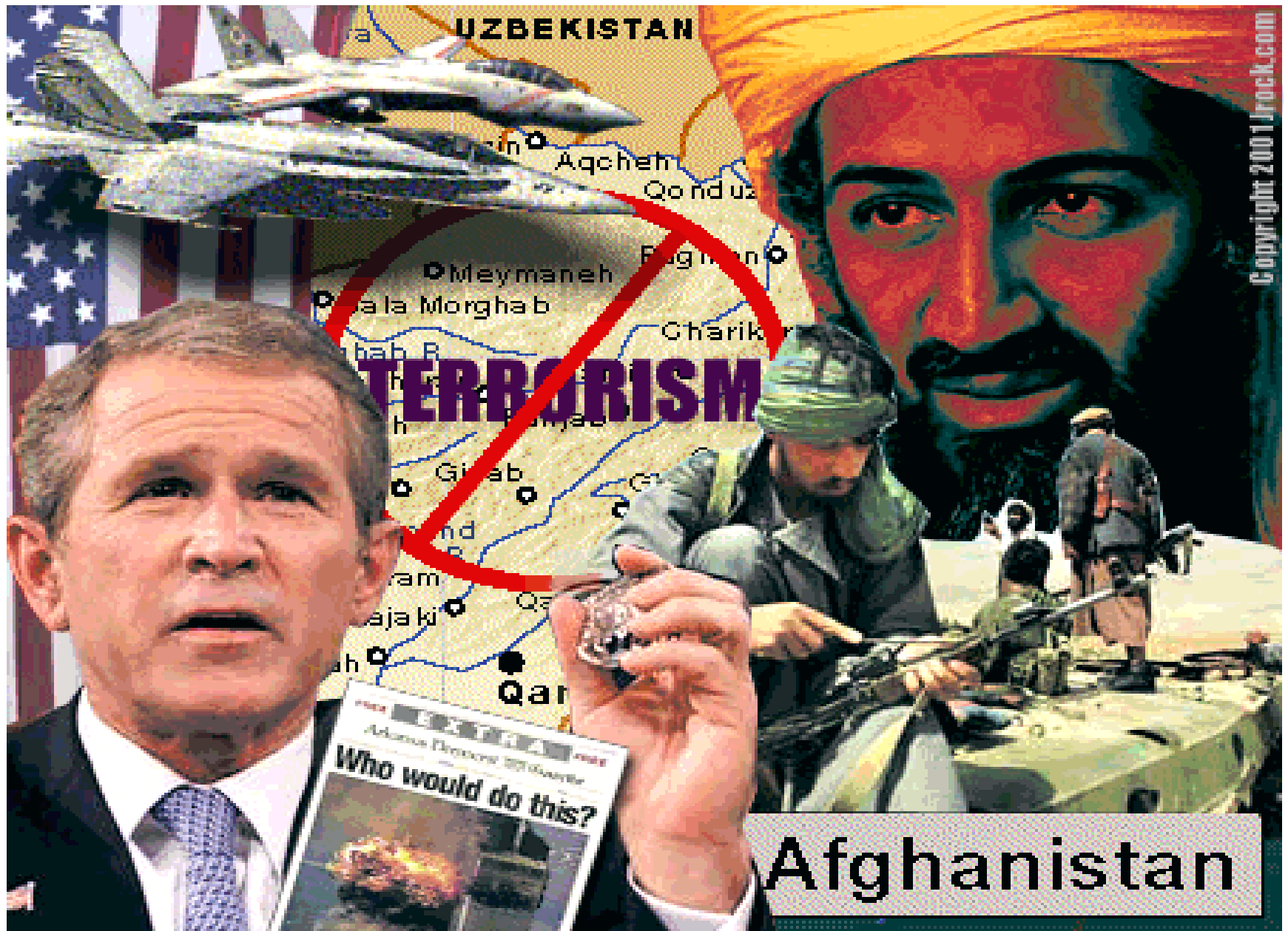
Yordam Kitap

komünist manifesto

KARL MARX FRIEDRICH ENGELS

d) İdari ve İş Hayatına İlişkin Belgeler:

- Kurumsal yaşamları boyunca şirketler, okullar, hastaneler, profesyonel dernekler, şirketler dâhil oldukları toplum diliminin eksiksiz temsilini sağlayan geniş oranda doküman üretirler.
- Bu tür dokümanlara örnek olarak bilânçolar, mektuplar, yönergeler, şirket organizasyon şemaları, üye listeleri, vergi iadeleri, toplantı tutanakları, yıllık raporlar, mali bildirimler verilebilir.
- Bu tür belgeler son derece ayrışıktır (heterojen).
- Bu tür dokümanları temel alarak birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu alanda öncülük yapan Max Weber olmuştur.
- Weber çalışmalarında özellikle şirket dokümanlarını kullanmıştır.

MUĞLA EĞİTİM ÇEVRE KORUMA VE DAYANIŞMA VAKFI

31.12.2005 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

AKTİF (KAYNAKLAR)

PASİF (KAYNAKLAR)

ACIKLAMA	CARİ DÖNEM			ACIKLAMA	CARİ DÖNEM		
I- DÖNEN VARLIKLAR				I- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
A- Hızlı Değerler		4.700,21		C- Diğer Borçlar		2.195,11	
1- Kasa	1,13			5- Diğer Çeşitli Borçlar	2.195,11		
3- Bankalar	4.699,08			F- Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler		520,75	
H- Diğer Dönen Varlıklar		243,50		2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesirleri	520,75		
1- Devreden KDV	243,50			KISA VEDELİ YABANCI KAY TOPLAMI			2.715,86
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI			4.943,71	II- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
II- DURAN VARLIKLAR				III- ÖZKAYNAKLAR			
AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI			4.943,71	A- Ödenmiş Sermaye		50,00	
III- NAZIM HESAPLAR				1- Sermaye	50,00		
Genel Toplam			4.943,71	C- Kar Yedekleri		112,00	
				6- Özel Fonlar	112,00		
				D- Geçmiş Yıllar Karları		12.573,69	
				E- Geçmiş Yıllar Zararları (-)		(-11.367,22)	
				F- Dönem Net Karı (Zararı)		799,38	
				ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI			2.227,85
				PASİF (KAYNAKLAR TOPLAMI)			4.943,71
				IV- NAZIM HESAPLAR			
				GENEL TOPLAM			4.943,71

YÖNETİM
KURULU

GENEL MÜDÜR

Kalite Yönetim
Müdürü
(Yönetimin
Temsilcisi)

Mali ve İdari İşler
Müdürü

Pazarlama ve
Satış
Müdürü

Üretim Müdürü

Depo ve Sevk
Müdürü

Doküman İncelemesinin Güçlü Yönleri

- Kolay ulaşılamayacak özneler:
- Tepkiselliğin olmaması:
- Uzun süreli (zamana yayılmış) analiz:
- Örneklem büyüklüğü:
- Bireysellik ve özgünlük:
- Göreli düşük maliyet:
- Nitelik:

Doküman İncelemesinin Zayıf Yönleri:

- **Olası yanlılık:**
- **Seçilmişlik:**
- **Eksiklik:**
- **Ulaşılabilirlik:**
- **Örneklem yanlılığı:**
- **Sınırlı sözel olmayan davranış:**
- **Standart bir formatın olmaması:**
- **Kodlama zorluğu:**

Sorun Alanları:

- Jennifer Platt tarafından kaleme alınan ve doküman incelemesinin bazı özellikli sorunlarının tartışıldığı ve “Evidence and Prof in Documantary Research: 1. Some Specific Problems of Documantary Research” adlı makale ileri okumalar kapsamında yararlı olabilir (Platt, 1999: 206–223).
- Bu makalede özellikle doküman incelemesinin açık ve iyi dizayn edilmiş bir kategori olmadığı vurgulandıktan sonra bu yöntemin sorun alanları olarak şunları sıralamıştır;
 - * Aslına uygunluk (establishing authenticity),
 - * Elde edilebilirlik (availability of documents),
 - * Örnekleme sorunları (sampling problems),
 - * Doğruluk (Does it tell the truh?),
 - * Sonuç çıkarma sorunları (What Inferences Can Be Made?).

Doküman İncelemesinin Aşamaları:

- Doküman incelemesi yaparken izlenebilecek bir dizi aşama vardır. Ancak, bu aşamalar daha çok genel bir yönerge olarak dikkate alınmalıdır.
- Her araştırmacı bu aşamaları araştırma probleminin niteliğine, doküman incelemesi sonucunda elde etmeyi hedeflediği veriye veya dokümanları ne kadar kapsamlı ve derinlemesine incelemek istediğine bağlı olarak yeniden yorumlayabilir.
- Doküman incelemesi belli başlı beş aşamada yapılabilir (Forster, 1994);
 - (1) dokümanlara ulaşma,
 - (2) orijinalliğini kontrol etme,
 - (3) dokümanları anlama,
 - (4) veriyi analiz etme ve
 - (5) veriyi kullanma.

1) Dokümanlara Ulaşma:

- Doküman incelemesine karar vermeden önce araştırmacı kendisine şu soruları sormalıdır:
- Bu araştırmada dokümanların kullanılmasına gerçekten ihtiyaç var mıdır?
- Eğer varsa, neden?
- Ne tür dokümanlara ihtiyaç vardır?
- Bu dokümanlar nereden elde edilebilir?
- Bu dokümanlara ulaşmak için öncelikle kim ya da kimlere ulaşmak gerekir, yani istenen dokümanların elde edilmesinde devreye sokulması gereken kişiler var mıdır?
- Bu soruların, doküman incelemesine başlamadan araştırmacı tarafından doyurucu bir şekilde yanıtlanması gereklidir. Aksi takdirde araştırmacı, zamanının önemli bir bölümünü araştırma açısından ciddi bir öneme sahip olmayan dokümanları derlemekle geçirebilir.

Dokümanlara Ulaşma:

- Eğer araştırmacı yukarıda sıralanan türdeki sorulara olumlu yanıt veriyorsa, bunu takiben araştırması açısından ne tür dokümanlara ihtiyacı olduğunu saptamalıdır.
- Bu şekilde ihtiyacı olan doküman türlerine karar veren araştırmacı, daha sonra bu dokümanları nereden elde edebileceğini saptamalıdır.
- Dokümanlar çok çeşitli ortamlarda bulunduklarından dolayı aranacakları yerlerin bilinmesi oldukça önemlidir. Dokümanlar genellikle geleneksel kütüphanelerde, kurumsal ve kişisel arşivlerde ve internette aranmaktadır.
- Dokümanlara ulaşma konusundaki son kritik aşama, bu dokümanları elde etme konusunda kim veya kimlerin yardımcı olabileceğidir.

Dokümanlara Ulaşma:

- **Geleneksel Kütüphanelerde:**
- **Arşivler:** *istatistiksel kayıtlar; nüfus sayım verileri, tarama arşivleri, yazılı kayıtlar;*
- **Kütüphane Olarak İnternet:** *Arşivler: Taşınabilen Nesneler: Tümleşik nesneler: Hizmetler:*
- **Elektronik Akademik Veri Tabanı Arama Yöntemleri:** ULAKBİM, ULAKNET..

Geleneksel Kütüphaneler:

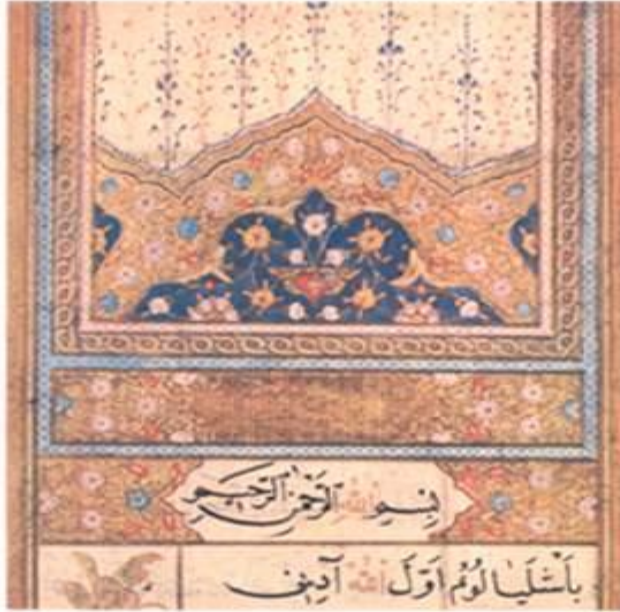
MİLLİ KÜTÜPHANE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN EL YAZMASI VE NADİR ESERLERDEN SEÇMELER

- Yazma Divanlar ve Cönkler Kataloğu
- Türkiye Basmaları Toplu Kataloğu

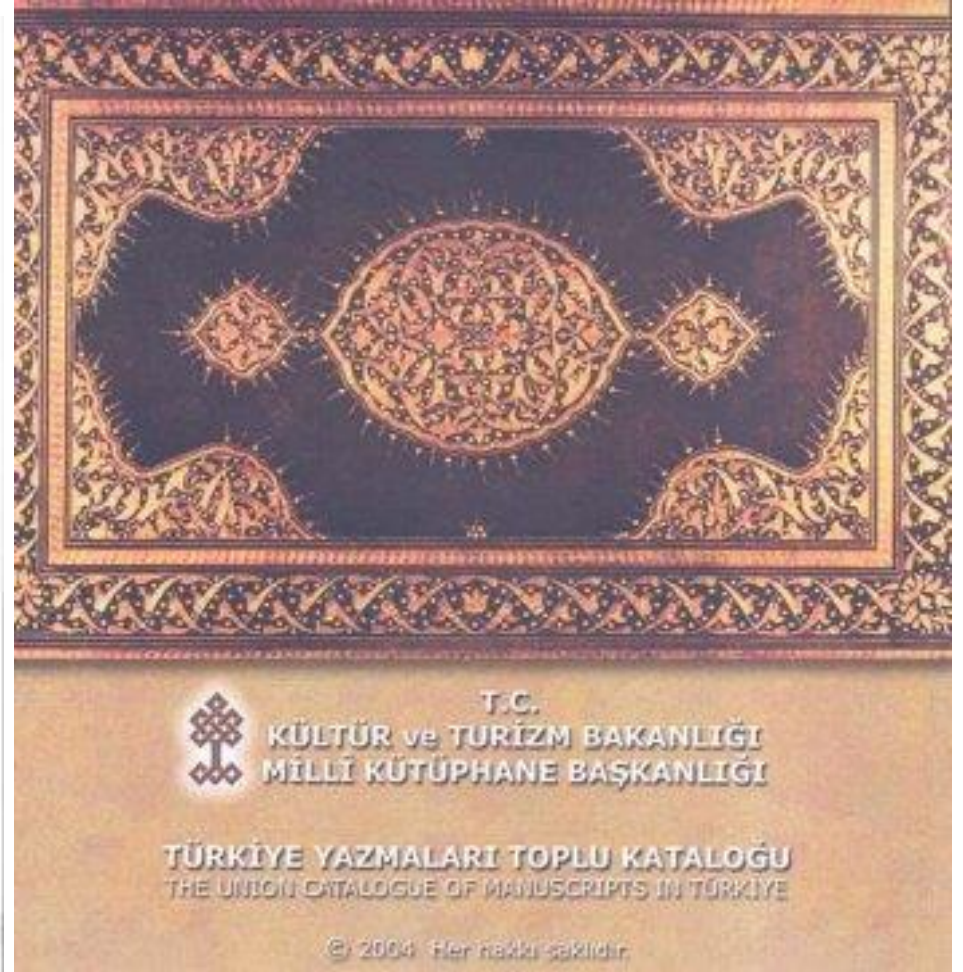

MİLLÎ KÜTÜPHANE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN EL YAZMASI VE NADİR ESERLERDEN SEÇMELER

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI
MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KATALOĞU
(Cönkler)
-VII-

THE MANUSCRIPTS CATALOGUE OF THE TURKISH NATIONAL LIBRARY
Ankara 2002

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE YAZMALARİ TOPLU KATALOĞU
THE UNION CATALOGUE OF MANUSCRIPTS IN TÜRKİYE

© 2004 Her hakkı saklıdır.

Koleksiyonda Bulunan Gravürlerden Örnekler

MİLLİ KÜTÜPHANE KOLEKSİYONUNDA BULUNAN SİNEMA AFİŞLERİ

OSMANLI KÜLTÜR VE BİLİM MİRASININ 700. YILDÖNÜMÜ

Akşakoca Bey

Sultan Osman I
Osmanlılarda resmi kıyafetler - Arif Paşa serisi 1

Konur Alp

Bab-ül Tercüman

Avrupaî sefir

Ra'isülkütüb

Buhara sefiri

İç aghası

Osmanlılarda resmi kıyafetler - Arif Paşa serisi 8

MİLLİ KÜTÜPHANE' DE BULUNAN KARAGÖZ - HACİVAT KUKLA OYUNU KOLEKSİYONUNDAN ÖRNEKLER

T.C. BAŞBAKANLIK

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

CUMHURİYET ARŞİVİ KATALOGLARI

- **Cumhuriyet Arşivi Katalogları**
- Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı'nda; Millî Mücadele, Meclis Hükümetleri ve Cumhuriyet Dönemine ait işlem tarihi üzerinden otuz (30) yıl geçen, Türk devlet ve millet hayatını ilgilendiren tarihî, hukukî, idarî, siyasî, iktisadî, bilimsel ve kültürel içerikteki her türlü belge, tasnif edilerek kataloglar halinde araştırmaya açılmaktadır.
Osmanlı Arşivi Katalogları
- Osmanlı Arşivi'nde, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Kanunî Sultan Süleyman'a kadar olan dönemle ilgili çok az miktarda belge vardır. Kanuni'den itibaren yoğunluk her geçen devirde artmakta ve 1922 tarihine kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bilhassa Tanzimatla birlikte devletteki bürokratik yapının nezaretler düzeyinde oluşması neticesinde devlette evrak üretimi arttığından bu tarihten sonraki belgelerin sayısı oldukça kabarıktır.
- [Kataloglara Giriş](#)
- [Kataloglara Giriş](#)

T.C. BAŞBAKANLIK

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

CUMHURİYET ARŞİVİ KATALOGLARI

- **Şafak BAŞA** [Osmanlı Arşivi Katalogları](#) [Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü](#) [Çıkış](#) [Katalog](#) [Tarama](#) [Fon Adına Göre](#) [Konu Adına Göre](#) [İndeks Adına Göre](#) [Belge Dosyası](#) [Belge Listesi](#) [İstenen Belge Listesi](#) [Alınan Belge Listesi](#)
[Kullanıcı](#) [Kullanıcı Bilgileri](#) [Mesajlar](#) [Yardım](#)
[İletişim](#) katalog@devletarsivleri.gov.tr

2002 © [BYBS Merkezi](#)

- **İstenen Belge Listesi: 2 kayıt**
- **1)Tarih: 29/1/1922Sayı: 1347Dosya: 19-1001Fon Kodu: 30..18.1.1Yer No: 4.46..3. Dahiliye Vekaleti Teftiş Heyeti'nin yeniden oluşturulması.**
- **2)Tarih: 24/2/1938Sayı: Dosya: 1.BÜROFon Kodu: 490..1.0.0Yer No: 212.840..1. Dahiliye Vekaleti'nin CHP Büyük Kurultayı'na umumi işler ile ilgili sunduğu raporu.**

(Hanasor Müfrezesi ile İran sınırından geçmek isteyen bir Ermeni çetesi arasında vuku'bulan çatışma k...)

- HR. SYS, 2762/9_1
- **Umûm Erkân-ı Harbiyye Dâ'iresi Dördüncü Şubesi**
- *Hulâsa-i Me'âli: Hanasor Müfrezesi'ne mensûb devriyye ile bir Ermeni çetesi arasında vukû'a gelen müsâdemeye dâ'ir*
- **Hâriciye Nezâret-i Celîlesine**
- Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki Hanasor Müfrezesi'ne mensûb sol cenâh devriyyeleri ile İran'dan dâhile geçmek isteyen bir Ermeni çetesi arasında vukû'a gelen müsâdemeye dâ'ir Van'da Hudûd-ı İraniyye Komiserliği Vekâleti'nden mevrûd fî 1 Eylül sene [1]329 târîhli ve şifreli telgraf-nâme sûreti leffen arz u takdîm kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.
- Fî 13 Şevval sene [1]331 ve Fî 2 Eylül sene [1]329
- *Harbiye Nâzırı Vekîli Nâmına Müsteşâr Mu'âvini İmzâ*

(İhtilâlcî hadiseler sırasında İran'a gelmiş olan Rus Ermenilerinin Rus Hükûmeti'nin masrafı karşılama...)

- **HR. SYS, 2776/68_2**
- **Bâb-ı Âlî**
- **Hâriciye Nezâreti Kalem-i Mahsûs**
- **Fî 2 Şubat sene [1]328 ve**
- **Fî 15 Şubat sene [1]913**
- ***Sadârete***
- Harekât-ı ihtilâliyye esnasında İran'a ilticâ eylemiş olan Rus tebe'asından Ermenilerin bu kerre Rusya Hükûmeti hisâbına olarak hudûddaki vilayâtımıza gönderilmek üzere Rusya'ya avdet etmekte oldukları istihbâr kılındığı Tahran Sefâret-i Seniyyesi'nden mevrûd 14 Şubat [1]913 ve 71 numaralı telgraf-nâme ile bildirildiği ma'rûzdur.

Türk Tarih Kurumu Arşivi:

- **Arşivimizde Bulunan Belge Koleksiyonu**
- **A. Rıza Erkan (Bağış)**
Giresun Belediye Başkanı Em. Gnl. Rıza Erkan'ın bağışladığı Atatürk ile ilgili gazete kupürleri
- **Akil Muhtar (Bağış)**
Dr. Akil Muhtar (Özden)'in Atatürk'ün hastalığı ile ilgili olarak tuttuğu günlük (Fotokopi)
- **Bekir Sami, Miralay (Bağış)**
Miralay Bekir Sami (Günsav)'nin Anadolu'da görev yaptığı yıllarda (21 Mayıs 1919-15 Temmuz 1920) yaveri Yzb. Selahaddin tarafından tutulan harp cerideleri
- **Benal N. Arıman (Bağış)**
Türkiye'nin ilk kadın milletvekili Benal N. Arıman'ın babası Tevfik Nevzat'a ait mektuplar ve Hikmet Gazetesi (2 c.)
- **Burhaneddin Par (Bağış)**
Mustafa Rasih Yalkın'ın daktilo ile yazılmış 149 sahife anıları
- **Cami Baykurt (Bağış)**
Cami Baykurt'un anılarının fotokopileri
- **Cevat Açıkalın (Bağış)**
İçişlerinde çeşitli görevlerde bulunmuş Cevat Açıkalın'ın anıları
-

Atamızın Vasiyeti:

Dadmalihakça : 5-IX-1938
Pazar cemesi

malik olduğum bütün mekûl ve hisse senetleri ile
Çankaya'daki mekûl ve gayri mekûl emvalimi
C. H. Partisine otideki şartlarla, Türk ve Vasiyet
ediyorum;

- 1) mekûl ve hisse senetleri, şimdiki gibi, işlev
bunların tarafundan nominalleştirilecektir.
- 2) Her sene nemadan, boma nispetli serafi
mafıfuz kaldıkça, yasadıkları müddetçe,
makbûle onda bir, öfete sekiz yüz, Salika
gökşene altı yüz, ilkinde iki yüz lira ve
Rüşkiye de melûleğe şimdiki yüz lira
Verilecektir.
- 3) S. Gökşene bir en de alınabilecek ayrıca para
Verilecektir.
- 4) Makbûlünün yasadığı en müddetçe
Çankaya'da oturduğu en de emrinde kalacak
tır.
- 5) İsmet inönünün şeraitlarına göre tasvillerini
itimat için mekûl olacaklara yardım yapıl-
acaktır.
- 6) Her sene nemadan mütebaki mekûl yarı
yarıya, Türk Tarih ve Dil Kurumlarına
tahsis edilecektir.

Ş. Atatürk

internetyaşamdır

2) Özgünlüğü Kontrol Etme:

- Özgünlüğü kontrol etme konusunda araştırmacı şu soruları sorabilir:
- Dokümanlarda kapsanan veri, araştırmada konu edilen kişi, kuruluş veya gruplara ilişkin görünüyor mu?
- Birincil yani asıl kaynaklardan mı, yoksa ikincil kaynaklardan mı elde edilmiştir?
- Elde edilen dokümanlar asıllarının aynı mıdır?
- Herhangi bir şekilde dokümanlar üzerinde oynanmış veya belirli kısımları değiştirilmiş görünüyor mu (asıllarındaki değişiklikler hariç)?
- Kim veya kimler tarafından geliştirildiği veya kaleme alındığı belirli mi, ne zaman ve nerede?
- Dokümanı geliştirenler veya kaleme alanlar inanılır mı, ilgili kurum veya kuruluşta yasal olarak görevliler mi?
- Araştırmacının araştırmaya konu olan kişi veya kurumları yakından tanıdığı durumlarda, dokümanlarda olayların veya kişilerin tanımı gerçeğe uygun görünüyor mu?

3) Dokümanları Anlama:

- Artık sıra, elde edilen dokümanların anlaşılma ve çözümlenmesine gelmiştir.
- Eğer araştırmacı, araştırmasını sadece dokümanlara dayalı olarak gerçekleştirecekse, bu dokümanların belirli bir sistem içinde ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmesi gereklidir.
- Bir dokümanda ifade edilen şeyler, başka dokümanlarda ifade edilenler yoluyla teyit edilebiliyor mu?
- Dokümanlar arasında belirli olay ve olgulara ilişkin olarak, farklı bakış açıları ve yorumlar mevcut mu?
- Eğer böylesi bir durum söz konusu ise bu durum, aynı olay veya olgulara; farklı kişi, kurum ve bölümler tarafından farklı anlamlar verildiğini gösterebilir. Bu durumda araştırmacı, çalıştığı kurum veya grup içinde farklı yorumlara olanak veren; değişik kültür, bakış açısı ve dünya görüşlerinin olduğunu keşfetmeye başlayabilir.

4) Veriyi Analiz Etme:

- Dokümanlar sadece ek veri kaynağı olarak değil, tek başına bir araştırmanın tüm veri setini de oluşturabilir.
- Bu durumda dokümanların, araştırmanın amacına göre kapsamlı bir içerik analizine tabi tutulması gereklidir.
- Dokümanları böyle bir amaç için kullanacak araştırmacılar, dokümanları dört aşamada analiz edebilirler;
- **Analize konu olan veriden örneklem seçme:**
- **Kategorileri geliştirme:**
- **Analiz birimini saptama:**
 - sözcük,tema,karakter veya kişi,cümle veya paragraf,madde ve içerik.
- **Sayısallaştırma:**
 - Var veya yok, yüzde dağılımı, kapsanan alan.

5) Veriyi kullanma:

- Dokümanların bir araştırmada kısmen veya tamamen kullanılmasından, belirli kurum ve kişiler zarar görebilir veya çıkar sağlayabilirler mi?
- Dokümanlarda adı geçen kişi, grup, kurum veya kuruluşlara zarar gelmeyecek şekilde gizlilikleri nasıl korunabilir?
- Bu sorular, doküman incelemesi sonuçlarının kullanılmasına ilişkin olarak, araştırmacılar tarafından mutlaka yanıtlanması gereken sorulardır.
- Bu amaçla, başta da vurgulandığı gibi, dokümanların bir araştırmada kullanılmasına, dahası açık atıfta bulunulmasına yönelik olarak, mutlaka ilgili kişi, grup, kurum ve kuruluşların onayı alınmalıdır.
- İkinci olarak, bir dokümanda adı geçen veya konu edilen kişi, grup veya kurumların isimleri mutlaka gizli tutulmalı, eğer bir şekilde araştırma raporunda kullanılacaksa, gerçek isimler yerine takma isimler kullanılmalıdır.

Son Söz;

- Sonuç olarak ifade etmek gerekirse, doküman analizi en önemli sosyal araştırma yöntemlerinden biridir ve sosyal bilimlerin tarihinde birçok alanda yaygın biçimde kullanılmıştır.
- Özellikle sosyologlar ve tarihçiler için temel bir yöntem olmuştur.
- Bazen diğer yöntemlerle birlikte kullanılmış, bazen de tek başına müstakil bir yöntem olarak bilimsel araştırmaya kaynak sağlamıştır.
- Nasıl kullanılırsa kullanılsın belgeler, bilimsel araştırmalar için vazgeçilmezdir.

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

Bab-ül İzzet Feriyesi

Avrupalı sefir

Başıbüyük

Bahare sefir

İp aşası

Osmanlılarda resmi kıyafetler - Arif Paşa terisi 8